

## РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора,  
декана факультету іноземних мов  
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний  
університет імені К. Д. Ушинського»  
**Попової Олександри Володимирівни**  
на дисертаційне дослідження **Лю Їге**  
«Підготовка майбутніх учителів іноземної мови та літератури до крос-  
культурного навчання в мультикультурному освітньому просторі»,  
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії  
за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність рецензованого дослідження зумовлена реформуванням вищої освіти, що відбувається в Україні на сучасному етапі, змінами в ціннісних орієнтаціях, розширенням міжкультурних контактів та вимагає від учителів приєднання до принципово нового явища – «мозаїчної культури», як первинного етапу становлення обрисів універсальної світової культури.

Очевидною є низка, окреслена авторкою різнорівневих суперечностей між: - зростаючим попитом на навчання іноземним мовам учнів-білінгвів та учнів-представників етно-меншин та відсутністю цілеспрямованого вирішення цієї проблеми при розробленні освітньо-професійних програм більшості закладів вищої освіти; - панувальною європеїзацією освітнього простору країни та, як наслідок, його мультикультурізацією та невідповідністю системи підготовки майбутніх учителів іноземної мови та літератури, які навчаються за традиційними програмами; - вимогами суспільства до професіоналізму майбутніх учителів іноземної мови та літератури і невідповідністю цим вимогам традиційної системи їхньої мовно-фахової, лінгвістичної, іншомовно-комунікативної та загальної педагогічної підготовки в закладах вищої педагогічної освіти; - актуальною потребою сучасного соціуму в педагогах, яким властива готовність до реалізації елементів крос-культурної дидактики в мультикультурному освітньому просторі та недостатнім рівнем її сформованості у вчителів-словесників (іноземної мови і літератури); - об'єктивною потребою якісної підготовки майбутніх учителів іноземної мови та літератури до крос-культурного навчання та відсутністю комплексу педагогічних умов, що її забезпечують.

Лю Їге визначено й обґрунтовано структуру дисертації. Усі складові наукової роботи є взаємопов'язаними та логічно вибудованими. Джерельна база дослідження є доволі великою, що свідчить про ґрунтовний теоретико-методичний аналіз об'єкту та предмету дослідження. Зокрема, в роботі список використаних джерел складається з 233, з яких 60 – джерел, написані іноземними мовами.

Дисертанткою вирішено завдання дослідження, а саме:  
1) схарактеризовано своєрідність професійної діяльності сучасного вчителя іноземної мови та літератури; розкрито категорію «підготовка майбутніх учителів іноземної мови та літератури до крос-культурного навчання в мультикультурному освітньому просторі»; 2) науково обґрунтовано



концептуальний зміст і компонентну структуру феномена «готовність майбутніх учителів іноземної мови та літератури до крос-культурного навчання в мультикультурному освітньому просторі»; 4) розроблено діагностувальну базу (показники і рівні готовності) для вимірювання рівнів готовності майбутніх учителів іноземної мови та літератури до крос-культурного навчання в мультикультурному освітньому просторі на всіх етапах експериментального дослідження; 3) науково обґрунтовано педагогічні умови, що забезпечують підготовку майбутніх учителів іноземної мови та літератури до крос-культурного навчання в мультикультурному освітньому просторі; 4) розроблено й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов та моделі підготовки майбутніх учителів іноземної мови та літератури до крос-культурного навчання в мультикультурному освітньому просторі та методику її реалізації.

Щодо теоретичних положень і результатів дисертаційного дослідження Лю Їге, а також його практичного значення, то вони не викликають жодних сумнівів, оскільки дозволяють удосконалити професійну підготовку майбутніх учителів іноземних мов і зарубіжної літератури у закладах вищої освіти України і можуть бути використані в системі вищої педагогічної освіти при вдосконаленні змісту загальнопедагогічної й фахової підготовки майбутніх учителів іноземної мови та літератури в закладах вищої педагогічної освіти, зокрема при вдосконаленні змісту освітніх компонентів «Педагогіка», «Вступ до спеціальності», «Методика навчання іноземної мови», «Лінгвокраїнознавство».

Аналізуючи композиційний зміст дисертації, слід відзначити, що в ньому наявні всі необхідні структурні елементи дисертаційного дослідження: вступ, три розділи, висновки до кожного розділу та загальні висновки, список використаних джерел і додатки.

Дисертаційна робота містить міцне методологічне підґрунтя: саме у плідному комбінуванні підходів до крос-культурного та мультикультурного навчання в мультикультурному освітньому просторі, що вбачає актуальне розв'язання задекларованої проблеми, запропоноване Лю Їге. До переваг рецензованої роботи слід віднести представлений у першому розділі ґрунтовний аналіз методологічних засад підготовки майбутніх учителів іноземної мови та літератури до крос-культурного навчання в мультикультурному освітньому просторі на тлі ключових понять «сучасний вчитель іноземної мови», «рідна мова», «культуротворення», «мультикультурний освітній простір» тощо.

Наведений в дисертації зміст готовності майбутніх учителів іноземної мови та літератури до крос-культурного навчання в мультикультурному освітньому просторі визначено синтетичним персонально-детермінованим й професійно-зорієнтованим конструктом, що віддзеркалює інтегративну єдність прагнення педагога-словесника здійснювати трансмісію етноцентризму в етнорелятивізм (етноментально-ідентифікаційний компонент); здатністю адаптувати й ре-моделювати ситуативні дидактичні інтеракції в середовищі крос-культурної інтеграції в мультикультурному освітньому просторі (інтеракційно-професійний компонент); інтенцією щодо



трансформації професійних знань в соціокультурний інтелект (метакогнітивно-інформаційний компонент), доводиться через розрахунки значення критерію  $\chi^2$ .

Слушною здається репрезентовані дисертанткою у підрозділі 3.1. педагогічні умови, що забезпечують підготовку майбутніх учителів іноземної мови та літератури до крос-культурного навчання в мультикультурному освітньому просторі за специфікою: систематизація знань студентів щодо варіативних дидактичних опцій крос-культурного навчання й культурно-релевантних засобів навчання іноземної мови; концептуалізація етнокультурної світоглядної настанови майбутніх учителів іноземної мови та літератури; залучення майбутніх педагогів до самостійного розроблення індивідуальних моделей навчання іноземної мови з використанням елементів крос-культурної дидактики.

Як позитив відзначимо розроблену модель підготовки майбутніх учителів іноземної мови та літератури до крос-культурного навчання в мультикультурному освітньому просторі, що відображає функціональні зв'язки та результативно-діагностувальні процедури для перевірки ефективності процесу підготовки майбутніх педагогів-словесників до крос-культурного навчання.

У процесі роботи над дисертаційним дослідженням здобувачка не тільки опанувала навички наукового пошуку, а й навчилася формулювати власну наукову думку, обґрунтовувати її та перевіряти її доцільність у процесі навчання, створюючи для цього експериментальні методики, про що свідчать отримані в процесі формувального експерименту результати.

Суттєвих критичних зауважень не маємо, але вважаємо за необхідне звернути увагу на таке:

1. Здається, що зміст концептів «міжкультурний», «крос-культурний», «полікультурний / мультикультурний» вживається в єдиному семантичному розумінні. Незрозуміло, чи авторка ототожнює їхнє смислове навантаження. Бажано більш переконливо презентувати досліджувані поняття.

2. Вважаємо за доцільне проаналізувати дотичні до дослідження підходи до підготовки майбутніх учителів іноземної мови і зарубіжної літератури, як-от: етнолінгвістичний, соціолінгвістичний, лінгвокультурологічний, зіставно-порівняльний лінгвістичний. На нашу думку, вони мають у потенціалі посилити наукову значущість започаткованого дослідження.

3. Не відчувається національна компонента авторки дисертаційного дослідження, враховуючи той факт, що здобувачі вищої освіти мають право на обрання вибіркових дисциплін з китайської мови та культури. Загальне розуміння і толерантність до інших культур тільки накопичують культурний скарб України, на території якої навчаються і захищаються здобувачі вищої освіти за різними рівнями.

Проте, висловлені зауваження і побажання аж ніяк не применшують цінності рецензованого дослідження. Дисертаційна робота Лю Їге «Підготовка майбутніх учителів іноземної мови та літератури до крос-культурного навчання в мультикультурному освітньому просторі» є

оригінальним, завершеним дослідженням, актуальним у сучасних умовах розвитку педагогічної освіти. В роботі Лю Їге репрезентовано науково обґрунтовані результати. Кваліфіковано виконано всі поставлені наукові завдання, продемонстровано володіння методологією наукових досліджень щодо до продукування результатів, пов'язаних із новизною та практичною значущістю.

Кваліфікаційна наукова праця відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2022 року №44, а Лю Їге заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Рецензент

доктор педагогічних наук, професор,  
декан факультету іноземних мов  
Державного закладу «Південноукраїнський  
національний педагогічний  
університет імені К. Д. Ушинського»

О. В. Попова

